

propinquius. Tam propinque autem etiam corpus sumeret, si non per animam sumeret. Etenim nullo interposito tam propinque utique sumeret. Nec invenitur aliquid quod sit inter summam vitam, quæ sapientia et veritas est incommutabilis, et id quod ultimum vivificatur, id est corpus, nisi vivificans anima. Quod si tradit speciem anima corpori, ut sit corpus in quantum est, non utique speciem tradendo adimit. Adimit autem in corpus animam transmutando. Non igitur anima sive per se ipsam corpus fit, quia non nisi anima manente corpus per eam fit: sive per aliam, quia non nisi traditione speciei fit corpus per animam, et ademptione speciei anima in corpus converteretur, si converteretur.

CAPUT XVI.

Ne in animam quidem irrationalem rationalis anima convertitur. Anima tota est in toto corpore et singulis partibus.

XXV. Hoc et de irrationali anima vel vita, quod nec in eam rationalis anima convertitur, dici potest. Et ipsa enim nisi inferiore ordine rationali subjiceretur, æque sumeret speciem et talis esset. Tradunt ergo speciem a summa pulchritudine acceptam potentiora infirmioribus naturali ordine. Et utique cum tradunt, non adimunt. Eoque sunt quæ infirmiora sunt, in quantum sunt, quod species eis qua sint a potentioribus traditur: quæ quidem potentiora etiam meliora sunt. Quod his naturis datum est, quæ non mole majore plus possunt minoribus molibus, sed sine tumore ullo localis magnitudinis eadem spe-

cie potentiora sunt qua meliora. In quo genere est anima corpore melior et potentior. Quapropter cum per illam, ut dictum est, corpus subsistat, ipsa in corpus nullo modo verti potest. Corpus enim nullum fit, nisi acci- piendo per animam speciem. At anima ut corpus fieret, non acci- piendo speciem, sed amittendo fieri posset: et propterea fieri non potest; nisi forte loco anima contine- tur, et localiter corpori jungitur. Nam si ita est, potest eam fortasse major moles, quanquam speciosorem, in suam deteriorem vertere speciem, ut aër major ignem mi- norem. Sed non est ita. Moles quippe omnis quæ occupat locum, non est in singulis suis partibus tota, sed in omni- bus. Quare alia pars ejus alibi est, et alibi alia. Anima vero non modo universæ moli corporis sui, sed etiam unicuique particulæ illius tota simul adest. Partis enim corporis passionum tota sentit, nec in toto tamen cor- pore. Cum enim quid dolet in pede, advertit oculus, lo- quitur lingua, admovetur manus. Quod non fieret, nisi id quod animæ in eis partibus est, et in pede sentiret, nec sentire quod ibi factum est absens posset. Non enim nun- tio aliquo credibile est fieri non sentiente quod nuntiat: quia passio quæ fit non per continuationem molis currit, ut cæteras animæ partes quæ alibi sunt latere non sinat, sed illud tota sentit anima quod in particula fit pedis, et ibi tantum sentit ubi fit. Tota igitur singulis partibus si- mul adest, quæ tota simul sentit in singulis. Nec tamen hoc modo adest tota, ut candor vel alia hujusmodi qua- litas in unaquaque parte corporis tota est. Nam quod in alia parte corpus patitur candoris immutatione, potest ad candorem qui est in alia parte non pertinere. Quapropter secundum partes molis a se distantes, et ipse a se distare convincitur. Non autem ita esse in anima per sensum, de quo dictum est probatur.

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

DE QUANTITATE ANIMÆ.

LIBER UNUS¹.

IN HOCCE DIALOGO SEX DE ANIMA QUESTIONES A COLLOCATORE PROPONUNTUR AUGUSTINO; QUARUM TERTIAM, SCILICET QUANTA SIT ANIMA, PENITIUS TRACTATURUS DISTINGUIT IMPRIMIS DUPLEX QUANTITATIS GENUS, UNUM A MOLE ET LOCI SPATIO ALTERUM A POTENTIA ET VIRTUTE DICTUM; ILLUD QUIDEM CORPORIS PROPRIUM AB ANIMA QUÆ PRORSUS INCORPOREA SIT EXCLUDI; HOC AUTEM REPERIRI IN ILLA DOCEAT. DEINDE MAGNITUDINIS ISTIUS GRADUS SEPTEM ASSIGNAT, AD QUOS REVOCAT QUIDQUID ANIMA HUMANA SIVE IN CORPORE, SIVE IN SE IPSA, SIVE DENIQUE APUD DEUM VALET.

CAPUT I.

Sex de anima quæstiones proponit Evodius. — Unde sit anima. — Animæ patria Deus. — Animæ substantia propria et simplex.

I. QUONIAM video² te abundare otio, quæso ut mihi respondeas de iis quæ me movent, non, ut opinor, importune atque incongrue. Sæpe enim cum abs te multa quæsissem, nescio qua illa græca sententia me deterrendum

¹ Scriptus circa initium an. Chr. 388. Vide *Retract.* lib. 1, cap. 8. —

² Vide D. Guillon tom. XXI, pag. 55 62.

putasti, qua prohibemur ea quæ supra nos sunt requirere: nunc vero non puto nos ipsos supra nos esse. Quamobrem cum de anima quæro, non sum dignus qui audiam, quod supra nos, quid ad nos¹? sed fortasse dignus qui audiam quid simus nos. A. Enumera breviter quæ de anima audire velis. E. Faciam: nam sunt mihi ista diuturna cogitatione præparata. Quæro igitur unde sit anima, qualis sit, quanta sit, cur corpori fuerit data, et cum ad corpus venerit, qualis efficiatur, qualis cum abscesserit?

II. A. Cum quæris unde sit anima, duo quædam intelligere cogor. Aliter enim dicimus unde sit homo, quæ sit ejus patria scire cupientes; aliter unde sit, cum quærimus unde constet, id est, ex quibus elementis rebusque compositus. Quid horum scire vis, cum interrogas unde sit anima? Utrumnam quasi regionem ejus et patriam unde huc venerit nosse desideras, an vero quæ sit ejus substantia requiris? E. Equidem utrumque scire vellem, sed quid sit sciendum prius, tuo iudicio malo committere. A. propriam quamdam habitationem animæ ac patriam, Deum ipsum credo esse a quo creata est. Substantiam vero ejus nominare non possum: non enim eam puto esse ex iis usitatis notisque naturis, quas istis corporis sensibus tangimus. Nam neque ex terra, neque ex aqua, neque ex aëre, neque ex igni, neque ex his omnibus, neque ex aliquibus horum conjunctis constare animam puto. Sed quemadmodum si ex me quæreret, arbor ista ex quibus constet, notissima ista elementa quatuor nominarem, ex quibus omnia talia constare credendum est; porro si pergere quæreret, unde ipsa terra, vel aqua, vel aër, vel ignis constent, nihil jam quod dicerem reperirem: sic cum quæritur, ex quibus sit homo compositus, respondere possum, ex anima et corpore; rursum de corpore si quæ-

¹ Socratis dictum: ἄβητορῆμας τιπρός ἡμᾶς.

ras, ad illa elementa quatuor recurram; de anima vero quærenti tibi, cum semper quiddam et propriæ substantiæ videatur esse: non aliter hæream ac si quæras, ut dictum est, unde sit terra. E. Quomodo eam propriam velis habere substantiam, cum dixeris a Deo factam, non intelligo. A. Quomodo et terram ipsam a Deo factam, negare non possum: et tamen non possum dicere, ex quibus quasi aliis corporibus terra constet. Simplex enim corpus est terra, eo ipso quo terra est, et ideo elementum dicitur omnium istorum corporum, quæ fiunt ex quatuor elementis. Non ergo sibi adversatur sententia qua dicimus, et a Deo animam factam, et propriam quamdam habere naturam. Hanc enim ejus propriam quamdam naturam et suam, Deus ipse fecit, ut ignis, ut aëris, ut aquæ, ut terræ, quo cætera ex his omnibus componerentur.

CAPUT II

Anima qualis sit.

III. E. INTERIM accipio unde sit anima, id est, ex Deo, quæ mecum sedulo retractabo, et si quid me moverit, post requiram. Unde quæso explices qualis sit. A. Videtur mihi esse similis Deo. De anima enim, nisi fallor, requiris humana. E. Idipsum est quod abs te explicari vellem, quemadmodum sit anima similis Deo, cum Deum a nullo factum esse credamus, animam vero ab ipso Deo factam supra dixeris. A. Quid, tu difficile putas Deo fuisse, ut aliquid sibi simile faceret, cum hoc in tanta varietate imaginum etiam videas nobis esse concessum? E. Sed nos

videmur mortalia facere, Deus autem immortalem animam fecit, ut opinor, nisi forte tibi aliter videtur. A. Ergo tu velles talia fieri ab hominibus, qualia Deus fecit? E. Non equidem hoc dixerim. Sed quemadmodum ipse immortalis immortale quiddam fecit ad similitudinem suam, sic et nos immortales a Deo facti ad similitudinem nostram quod facimus immortale esse deberet. A. Recte diceret, si ad ejus imaginem pingeres tabulam, quod in te immortale esse credis: nunc vero in ea exprimis similitudinem corporis, quod profecto mortale est. E. Quomodo ergo sum similis Deo, cum immortalia nulla possum facere ut ille? A. Quomodo nec imago corporis tui potest hoc valere quod tuum corpus valet, sic anima non mirandum est si potentiam tantam non habet, quantam ille ad cujus similitudinem facta est.

CAPUT III.

Anima quanta sit.

IV. E. Et hoc interim satis est: dic nunc quanta sit anima. A. Quomodo quæris quanta sit? Non enim intelligo utrum ejus quasi spatium latitudinis vel longitudinis, vel roboris, vel horum simul omnium requiras; an quantum valeat nosse velis. Solemus enim quærere quantum fuerit Hercules, id est, in quot pedes statura ejus porrecta fuerit. Et item quantum vir fuerit, id est, quantæ potentæ atque virtutis. E. Utrumque de anima scire cupio. A. Atqui illud superius dici non potest, nec omnino intelligi de anima. Non enim ullo modo, aut longa, aut lata, aut quasi valida suspicanda est anima: corporea ista sunt, ut

mihî videtur, et de consuetudine corporum sic animam quærimus. Ideoque bene præcipitur etiam in mysteriis, ut omnia corporea contemnat, universoque huic mundo renuntiet, qui ut videmus corporeus est, quisquis se talem reddi desiderat, qualis a Deo factus est, id est similem Deo, non enim alia salus animæ est, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo. Quamobrem quanta sit anima secundum inquisitionem hanc tibi respondere non possum; sed possum affirmare, neque illam longam esse, nec latam, nec robustam, neque aliquid horum quæ in mensuris corporum quæri solent. Et hoc cur existimem, rationem tibi reddam, si placet. E. Placet vero, ac vehementer expecto: videtur enim mihî quasi nihil esse anima, si nihil est horum. A. Prius ergo si videtur, ostendam tibi multas esse res quas non possis dicere nihil esse, nec tamen in eis invenire aliqua hujusmodi spatia qualia in anima requiris, ut non solum non tibi ex eo anima nihil esse videatur, quod in ea non invenis longitudinem, sive aliquid tale; sed eo pretiosior et pluris æstimanda sit, quo nihil horum habet. Deinde utrum vere nihil horum habeat videbimus. E. Utere quovis ordine ac modo, ego audire et discere paratus sum.

CAPUT IV.

Animam nonnihil esse, tametsi nec longa nec lata sit. — Altitudo quid sit. — Ventus quid sit.

V. A. RECTE facis: sed volo interroganti mihî respondeas: fortasse enim ea quæ te docere conor, ipse jam nosti: credo enim non te dubitare hanc arborem non

esse omnino nihil. E. Quis dubitayerit? A. Quid illud, num dubitas justitiam multo esse hac arbore meliorem? E. Ridiculum istud quidem est: quasi vero ulla sit comparatio. A. Liberaliter mecum agis: sed illud nunc attende, cum constet ita hanc arborem esse deteriore[m] quam est justitia, ut nec comparanda quidem tibi videatur, et hoc lignum non esse nihil confessus sis, placet-ne tibi ut ipsam justitiam nihil esse credamus? E. Quis hoc demens crediderit? A. Recte omnino: sed fortasse arbor hæc propterea tibi videtur esse aliquid, quod longa est pro suo modo et lata, et robusta, quæ si detraxeris, nihil erit. E. Ita videtur. A. Quid ergo justitia, quam non nihil esse confessus es, imo quiddam longe divinius hac longèque præstantius, videtur tibi longa esse? E. Nullo modo mihi justitia aut longa, aut lata, aut tale aliquid cogitanti potest occurrere. A. Si igitur nihil horum est justitia, et tamen ipsa nihil non est, cur tibi anima nihil videtur, nisi ejus aliqua longitudo sit? E. Age jam non mihi videtur ex eo nihil esse anima, quod nec longa, nec lata, nec robusta sit: sed utrum vere ita sit, nondum a te dictum esse scis. Fieri enim potest, ut multa sint magni æstimanda, quæ istis careant, sed non continuo ex hoc genere animam esse credendum puto.

VI. A. Scio istud nobis enodandum restare, et hoc me deinceps explicaturum promiseram, verum quia res subtilissima est, et longe alios mentis oculos quærit, quam humana consuetudo in quotidianæ vitæ actibus habere solita est, admoneo te ut per ea, per quæ te ducendum existimo, libens pergas, nec nostro quodam necessario circuitu defatigatus, ægre tuleris aliquanto te tardius ad id quod cupis pervenire. Nam prius abs te quæro utrum corpus ullum putes esse, quod non pro modo suo habeat aliquam longitudinem et latitudinem et altitudinem?

E. Quam dicas altitudinem, non intelligo. A. Illam dico qua efficitur ut interiora corporis cogitentur, aut etiam sentiantur, si perlucet ut vitrum; quanquam si hoc demas corporibus, quantum mea opinio est, neque sentiri possunt, neque omnino corpora esse recte existimari: hinc mihi volo aperias quid tu sentias. E. Prorsus non dubito corpora omnia his carere non posse. A. Quid, illud potes cogitare, ista tria non esse nisi in corporibus? E. Non intelligo quomodo alibi esse possent. A. Ergo animam non putas esse aliud quam corpus? E. Si etiam ventum corpus esse confitemur, negare non possum corpus mihi animam videri: nam tale aliquid eam esse cogito. A. Corpus quidem ventum esse tam concedo, quam si me de fluctu interrogares. Nam nihil aliud quam istum aërem commotum ac agitatum ventum esse sentimus; quod in loco tranquillissimo, et ab omnibus ventis quietissimo vel brevi flabello approbari potest, quo etiam muscas abigentes aërem commovemus, flatumque sentimus. Quod cum evenerit occultiore quodam motu cœlestium vel terrenorum corporum per magnum spatium mundi, ventus vocatur, ex diversis partibus cœli nomina etiam diversa sortitus: an tibi aliter videtur? E. Mihi vero nihil, et probabile esse accipio quod dicis: sed ego animam non ipsum ventum, sed tale aliquid esse dixi. A. Dic mihi prius, utrum ipsum ventum, cujus mentionem fecisti, habere aliquam longitudinem, latitudinem et altitudinem sentias. Deinde videbimus utrum tale aliquid anima sit, ut hoc modo etiam quanta sit investigare possimus. E. Quid hoc aëre longius et latius et altius facile inveniri potest, quem commotum, ventum esse nunc abs te mihi persuasum est.

CAPUT V.

Infinita animæ vis.

VII. A. RECTE dicis: sed numquidnam animam tuam putas esse nisi in corpore tuo? E. Ita puto. A. Intrinsicus tantum, ut tanquam utrem impleat; an tantum forinsecus, velut tectorium; an et intrinsicus et extrinsecus eam esse arbitraris. E. Hoc sentio quod ultimum requisisti. Nam nisi esset intrinsicus, nihil in visceribus nostris vitale haberetur: nisi esset extrinsecus, non etiam in cute leviter possis sentire pungentem. A. Quid ergo amplius quæris quanta sit anima, cum videas esse tantam quantam ipsa spatia corporis patiuntur? E. Si hoc ratio docet, nihil amplius requiro. A. Recte facis nihil quærere amplius quam docet ratio. Sed hæc ratio videtur—ne tibi firmissima? E. Quando aliam non invenio, videtur. Suo enim loco quæram quod me multum movet, utrum hæc figura eadem maneat cum corpore excesserit: nam hoc inter discutienda ultimum me posuisse memini. Sed quoniam de numero animarum quærere, ad quantitatem mihi videtur pertinere, non esse hoc loco prætereundum existimo. A. Non incongrue existimas, sed prius de spatio ejus quod me adhuc movet, explicemus, si placet, ut etiam ego aliquid discam, si tibi jam satisfactum est. E. Quære ut vis, nam tua ista simulata dubitatio dubitare me verissime facit de hoc ipso, quod jam peractum esse præsumpseram.

VIII. A. Dic mihi quæso te, utrum ea quæ appellatur memoria, non tibi nomen inane videatur. E. Cui hoc videri potest? A. Animæ hanc esse arbitraris, an corporis?

E. Et hinc dubitare ridiculum est. Quid enim exanime corpus meminisse aliquid credi, aut intelligi potest? A. Meministi—ne tandem urbis Mediolanensis? E. Valde memini. A. Nunc ergo quia ejus facta mentio est, recordaris quanta et qualis sit. E. Recordor sane, ac nihil recentius atque integrius. A. Nunc ergo cum oculis eam non videas, animo vides. E. Ita est. A. Meministi, credo etiam, quanto spatio terrarum nunc a nobis longe absit. E. Ita et hoc memini. A. Vides itaque animo etiam ipsam locorum distantiam. E. Video. A. Cum igitur anima tua hic sit ubi corpus, nec ultra spatium ejus porrigatur, ut superior ratio demonstrabat, unde fit ut illa omnia videat? E. Per memoriam hoc fieri puto, non quod illis locis sit præsens. A. Imagines ergo illorum locorum memoria continentur. E. Ita sentio: nam et quid ibi nunc agatur ignoro, quod utique non ignorarem, si animus meus usque ad ea loca porrigeretur, præsentiaque sentiret. A. Verum mihi videris dicere: sed certe istæ imagines corporum sunt. E. Ita necesse est: non enim aliud sunt urbes terræque quam corpora.

IX. A. Nunquam—ne intuitus est parva specilla, aut nunquam in pupilla oculi alieni faciem tuam vidisti? E. Imo sæpe. A. Cur multo brevior quam est apparet? E. Quid enim velles aliud quam ut pro modo speculi videretur? A. Necesse est ergo imagines corporum, si parva sunt corpora in quibus apparent, parvas apparere. E. Necesse omnino. A. Cur ergo cum tam parvo spatio sit anima quam corpus est ejus, tam magnæ in ea possunt exprimi imagines, ut et urbes, et altitudo terrarum, et quæque alia ingentia apud se possit imaginari? Volo enim cogites paulo diligentius, quanta et quam multa memoria nostra contineat, quæ utique anima continentur. Qui ergo fundus est, qui sinus, quæ immensitas quæ possit hæc capere,

cum et eam tantam quantum corpus est, superior ratio docuisse videatur? E. Non invenio quid respondeam, nec satis explicare possum quantum me ista moveant: et multum me ipse derideo, qui superiori rationi tam cito consenseram, ut ex isto corporis modo quanta sit anima terminarem. A. Non ergo jam tibi tale aliquid videtur qualis ventus est? E. Nullo modo: nam etiam si aer iste cujus quasi fluctum ventum esse probabiliter creditur, universum istum mundum possit implere, innumerabiles tales tantosque mundos secum anima imaginari potest, quas imagines quo spatio contineat suspicari non possum. A. Vide ergo ne melius sit eam credere, ut superius dixeram, nec longam, nec latam, nec altam, sicut mihi de justitia concesseras. E. Facile assentirem, nisi me plus conturbaret, quo rursus pacto tantorum spatiorum imagines innumerabiles nulla sua et longitudine et latitudine et altitudine capere possit.

CAPUT VI.

Longitudo mera et simplex.

X. A. INVENIEMUS hoc fortasse quantum licet, si prius diligenter discutiamus hæc tria, id est, longitudinem, latitudinem, et altitudinem. Itaque enitere cogitare longitudinem, quæ adhuc nullam latitudinem assumpserit. E. Nihil possum tale cogitare: si enim filum araneæ in animo constituerem, quo nihil exilius solemus videre, occurrit mihi etiam in eo tamen et longitudo per se, et latitudo, et altitudo: quæ qualescumque sint, esse tamen negare non possum. A. Non usquequaque absurda est responsio tua, sed certe cum tria ista in araneæ filo esse intelligis,

discernis hæc, et quid inter se differant nosti? E. Quidni quid differant nossem? An aliter potui videre nihil horum deesse huic filo? A. Quo igitur intellectu hæc discrevisti, hoc potes etiam sejunctis illis, solam longitudinem cogitare, si nec aliquod corpus volvas animo: nam quodcumque fuerit, his omnibus non carebit. Incorporeum est enim quod te nunc intelligere cupio: nam sola longitudo non nisi intelligi animo potest, in corpore inveniri non potest. E. Jam intelligo. A. Ergo istam longitudinem si quasi secare cogitatione per longum velis, vides profecto non posse: nam si potest, inest etiam latitudo. E. Manifestum est. A. Hanc igitur longitudinem meram et simplicem, si tibi placet, lineam vocemus: hoc enim nomine a doctis multis appellari solet. E. Voca quidquid vis: non enim mihi de nominibus laborandum est, cum res aperta sit.

XI. A. Bene facis, et non solum approbo, verumetiam moneo, ut semper rerum curam magis quam verborum te habere delectet. Sed linea ista quam jam, ut opinor, bene intelligis, si porrigatur sive ex una, sive ex utraque parte, quam in longum porrigi potest, cernis nullum esse finem. An ad hoc contemplandum minus valet acies mentis tuæ. E. Contemplor omnino, ac nihil facilius. A. Vides ergo etiam nullam figuram posse fieri, si nihil agatur aliud quam ut illa linea porrigatur. E. Quam dicas figuram nondum intelligo. A. Figuram interim voco, cum aliquod spatium linea lineisque concluditur, tanquam si circulum faceres, aut quatuor lineas finibus suis sibimet jungeres , ita ut nullius finis ab alterius copulatione liber esset. E. Quid dicas figuram, jam me videre arbitror; sed utinam tam viderem quo

ista tendant, aut quid ex his effecturus sis, ut ego quod de anima requiro sciam.

CAPUT VII¹.

Compendiosior et multitudini tutior ad veritatis perceptionem via per auctoritatem quam per rationem.

XII. A. Hoc initio te admonui, et postulavi ut patienter ferres aliquantum circuitum nostrum, quod item quæso ut facias. Non levis res quæritur, non facilis ad cognoscendum: nosse enim hoc plane ac tenere volumus, si fieri potest. Aliud est enim cum auctoritati credimus, aliud cum rationi. Auctoritati credere magnum compendium est, et nullus labor: quod si te delectat, poteris multa legere, quæ magni et divini viri de his rebus necessaria quæ videbantur salubriter imperitoribus, quasi nutu quodam locuti sunt, credique sibi voluerunt ab iis, quorum animis vel tardioribus vel implicatioribus alia salus esse non posset. Tales enim homines, quorum profecto maxima multitudo est, si ratione velint verum comprehendere, similitudinibus rationum facillime decipiuntur, et in varias noxiasque opiniones ita labuntur; ut emergere inde ac liberari, aut nunquam, aut ægerrime queant. His ergo utilissimum est excellentissimæ auctoritati credere, et secundum hoc agere vitam: quod si tutius putas, non solum nihil resisto, sed etiam multum approbo. Si autem cupiditatem istam refrenare non potes qua tibi persuasisti ratione pervenire ad veritatem, multi et longi circuitus tibi tolerandi sunt, ut non ratio te adducat, nisi ea quæ

¹ In editis veteribus caput male incipit ad verba præcedentia: *A. figuram interim*, etc.

sola ratio dicenda est, id est, vera ratio: et non solum vera, sed ita certa, et ab omni similitudine falsitatis aliena, si tamen ullo modo hæc ab homine inveniri potest, ut nullæ disputationes falsæ aut verisimiles ab ea te possint traducere. E. Nihil jam præpropere desiderabo: agat ac ducat ratio qua vult, dummodo perducatur.

CAPUT VIII.

De figuris mathematicis. — Quot lineis figura fiat. — Quomodo tribus lineis figura possit fieri.

XIII. A. DEUS hoc faciet, qui aut de solis talibus rebus, aut certe de his maxime deprecandus est: sed ad rem, quam institueram, redeamus. Nam si et quid sit linea, et quid sit figura jam tibi notum est, dic quod abs te quæro, id est, utrum putes ullam figuram fieri posse, si linea ex utraque parte, aut ex altera per infinitum ducatur. E. Nullo modo id fieri posse confirmo. A. Quid igitur agendum est ut figuram faciamus? E. Quid nisi ut illa linea infinita non sit, et ducatur in circulum, ut ex alia parte se contingat? non enim video quomodo aliter possit ex una linea concludi aliquod spatium, quod nisi fiat secundum tuam descriptionem, figura non erit. A. Quid si rectis lineis figuram facere velim, potest fieri ut de una linea fiat, an non potest? E. Nullo modo. A. Quid, duabus? E. Ne hoc quidem. A. Quid, tribus? E. Video posse. A. Bene igitur nosti ac tenes, cum figura lineis rectis facienda est, minus quam tribus non posse. An si ulla tibi adversetur ratio, de hac te sententia devocabit? E. Plane si quis mihi hoc falsum esse monstraverit, nihil erit quod me